

Debreceni Ítéltábla

Bf.I.45/2022/12.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2022. április 21. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az emberölés büntette miatt Terhelt1 ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2021. november 2. napján kihirdetett 8.B.211/2019/203. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

Az emberölés büntette az 1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdése szerint minősül.

A feltételes szabadságra bocsáthatóságról szóló rendelkezést mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztésbe beszámítja a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

I n d o k o l á s

[1] A Nyíregyházi Törvényszék a rendelkező részben írt ügydöntő határozatában Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésébe ütköző emberölés büntettében. Ezért 9 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 9 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, továbbá az átadási őrizetben, illetve előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt az ügyészség a vádlott terhére, a kiszabott fő-és mellékbüntetés súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést. Indokai szerint a büntetés a súlyosító tényezők nyomatakára figyelemmel túl enyhe, melynek lényeges súlyosítása szükséges.

[3] A vádlott és a védő a tényállás részleges megalapozatlanságára is hivatkozva, a cselekmény enyhébb minősítésének megállapítása (halált okozó testi sértés büntette), és a kiszabott büntetés lényeges enyhítése iránt terjesztettek elő jogorvoslatot.

[4] A vezető védő írásban részletesen indokolta a fellebbezését. Álláspontja szerint a törvényszék ítélete „főként iratellenes megállapítások és helytelen ténybeli következtetések miatt részleges megalapozatlanságban szenved, amely az iratok alapján és a helyes ténybeli következtetések levonásával a másodfokú eljárásban korrigálhatók”. Vitatta a körömsérülés kapcsán szakértő20 igazságügyi szakértő e körben elfoglalt álláspontját, miszerint a körömök „eszközös letépése” a legvalószínűbb. Álláspontja az, hogy az elsőfokú ítélet [25] bekezdésében írtak a szakértői véleményekben foglaltakkal ellentétes és a törvényszék „nem értette meg az ún. ellencsapódásos sérülés lényegét”. Kizárta azt, hogy a vádlott bármikor is kívánta a sértett halálát vagy akárcsak belenyugodott e következménybe, ezért a büntetőjogi felelősségét halált okozó testi sértés büntetében indítványozta megállapítani, eltérően az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától.

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.222/2019/23. számú átiratában az ügyészségi fellebbezést módosítással tartotta fenn, egyben nem tartotta megalapozottnak a védelmi jogorvoslatokat az eltérő jogi minősítés és a büntetés enyhítése vonatkozásában. Érvelése szerint az elhúzó és test szerte történő bántalmazás ténye, a minimum 32 rendbeli erőbehatás, a különös kegyetlenséghez közeli elkövetés, valamint az a tény, hogy a korábbi felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alig telt le a vádlott esetében (2007. november 11.), mind a kiszabott büntetés súlyosításának irányába ható tényezők. Álláspontja szerint a törvényszék vizsgálta ugyan a Btk. 2. §-a kapcsán, hogy a vádlottra az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályban lévő büntető törvény kedvezőbb-e, de az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazását tévesnek tartotta. Részletesen kifejtette és levezette, hogy az elsőfokú bíróság miért tévedett és miért kedvezőbb a vádlottra az elkövetéskor hatályban volt 1978. évi IV. törvény alkalmazása. E vonatkozásban a védelem is egyetértett fellebbezésének írásbeli indokolásában a fellebbviteli főügyészség észrevételével.

A vádlott élet elleni cselekményét ezért az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) bekezdése szerint indítványozta minősíteni, egyben a kiszabott fő-és mellékbüntetés (40. § (2) bekezdés és 53-55. §-ok) súlyosítását, a 43. § a) pontja alapján a börtön fokozat megállapítását tartotta szükségesnek. Utalt még arra is, hogy a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos rendelkezést mellőzze az ítéltábla, figyelemmel a régi Btk. 47. § (2) bekezdésére, mely meghatározza, hogy a vádlott legkorábban a büntetés háromnegyed részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben a törvényszék ítéletének a helybenhagyására tett indítványt.

[6] Az ítéltábla a két irányú fellebbezéseket a 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdése értelmében nyilvános ülésen bírálta el, melyen az ügyészség képviselője az átiratában írtakat fenntartotta, miként a vezető védő is jogorvoslatának indokolásában kifejtetteket.

[7] Az ügyészség fellebbezése részben alapos, míg a vádlott és a védő jogorvoslata alaptalan.

[8] A másodfokú bíróság – a perorvoslatok okára figyelemmel – a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján a törvényszék határozatát az azt megelőző bírósági eljárással együtt teljes terjedelmében bírálta felül. Ennek során kitért az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény jogi minősítésére, a büntetékiszabására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre. Jelen esetben a védelmi jogorvoslat támadta a tényállást, a bűncselekmény jogi minősítését is, így a korlátozott felülbírálat lehetősége fel sem merülhetett.

[9] Az ítéltábla a felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítást az eljárási szabályokat betartva folytatta le. Nem vétett sem abszolút (Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pontok), sem pedig olyan súlyú relatív perjogi hibát (Be. 609. § (1) és (2) bekezdés a)-d) pontok), ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárásra utasítását eredményezné.

[10] Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, azonban a tényállás részben megalapozatlan [Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontok], mely ténybeli hibákat az ítéltáblának ki kellett küszöbölnie.

[11] Megalapozatlanságot jelent, hogy az igazságügyi orvosszakértői vélemény megállapításait az elsőfokú bíróság nem rögzítette teljeskörűen a tényállásban, annak csupán egy mondatát szerepeltette az ítéletének [32] bekezdésében. Hiányos és pontatlan a sértett sérüléseinek és az erőbehatások számának a leírása. Nem tartalmazza a tényállás azt, hogy a sérülések milyen erőbehatásra jöttek létre. Nem tért ki a tényállásban a törvényszék sértett1 sértett halálának okára és arra, hogy a halálok összefüggésbe hozható-e a bántalmazás során keletkezett sérülésekkel. Túlélés esetén nem teljeskörű a sérülések gyógytartamának a meghatározása, hiszen, ha a törvényszék leírta a jobb oldali V. bordatörés, valamint a zúzódással, bevérzéssel járó sérülések gyógytartamát, úgy rögzítenie kellett volna az agyállományban keletkezett vérzéses sérülések gyógytartamát is, mivel erre igazságügyi orvosszakértői megállapítást tartalmaznak az iratok (boncjegyzőkönyv, nyomozási iratok 527. lapszám). Az agysérülés ún. ellencsapódásos mechanizmusa kapcsán az igazságügyi orvosszakértői véleményekben írtakkal ellentétes megállapítást tartalmaz a törvényszék ítéletének [25] bekezdése. Az ítélet ugyan a bizonyítékok értékelése során kitért a jelzett tényekre, de a büntetőeljárási törvény helyes értelmezése, valamint a töretlen bírói gyakorlat

szerint e tényeket a történeti tényállásba [Be. 561. § (3) bekezdés c) pont] kell foglalni. Ezért e központi tények tekintetében a ténybeli módosítás nem volt mellőzhető.

[12] Az ítéltábla erre tekintettel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontját alkalmazva az iratok tartalma alapján a tényállást a következők szerint kiegészíti és helyesbíti.

[13] Terhelt1 vádlott nem gyengeelméjű, nem szenved tudatzavarban, betegség szintű személyiségzavarban, kóros szellemi hanyatlásban, elmebajban és nem szenvedett ezekben a cselekmény elkövetésekor sem. Teljes mértékben képes volt és jelenleg is képes a terhére rótt cselekmény következményeinek a felismerésére és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsítására. Nem volt feltárható olyan körülmény, mely korlátozta volna a terhére rótt cselekmény következményeinek a felismerésében és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsításában (nyomozási iratok II. kötet 665. lapszám).

[14] sértett1 sértett dátum napján született.

[15] [24] bekezdés: A vádlott általi bántalmazással összefüggésben a sértettet legalább 32 rendbeli erőbehatás érte. A hajás fejbőr jobb oldalán a fali vetületben lévő zúzódás legalább közepes tompa jellegű erőbehatás következménye. A jobb oldali homloklebenyi, valamint mindkét oldali nyakszirt lebenyi agyállományban kialakult zúzódás a tarkótájékot ért, balról jobbra ferdén irányuló nagy tompa erőbehatás során alakult ki ún. ellencsapódásos mechanizmussal, hanyatt esés, tarkótáji ütődés következtében. A jobb oldali V. bordatörése nagy fokú tompa erőbehatásra keletkezett.

[25] bekezdés első mondata: A vádlotti bántalmazás során a sértett egyensúlyát veszítve hanyatt a padlózatra esett és fejét a tarkótájékon nagy erővel beütötte (8.B.211/2019/140. számú tárgyalási jegyzőkönyv 9-10. oldal, 8.B.211/2019/196. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal, igazságügyi orvosszakértői vélemény bírósági iratok 173/3., nyomozási iratok I/2. 596. oldal).

[16] A sértett végtagjain és orrtájékán lévő sérülései közepes erőbehatásra jöttek létre.

[17] sértett1 sértett halála erőszakos úton, a központi idegrendszer károsodása következtében kialakult agyhalál miatt jött létre, amelyhez agytörzsi beékelődés vezetett. Az elszenvedett sérülések és a bekövetkező halál között közvetlen az ok-okozati összefüggés (nyomozási iratok I/2. 597. lapszám és igazságügyi orvosszakértői vélemény bírósági iratok 25. lapszám).

[18] [29] bekezdés: az agyállományban kialakult zúzódásos vérzések – túlélés esetén – szintén 8 napon túli sérülések voltak, a tényleges gyógytartam 8-10 hét (nyomozási iratok 527. lapszám, igazságügyi boncjegyzőkönyv).

[19] A sértett tüdőgyulladásának a halál bekövetkezésében nem volt szerepe.

[20] A [31] bekezdésben a vádlottat – helyesen – 2018. július 8. napján adták át a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságnak.

[21] E kiegészítésekkel és helyesbítésekkel a tényállás megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban irányadó.

[22] A törvényszék a büntetőügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat beszerezte, azokat igen részletesen megvizsgálta. A bizonyítás központi elemét az igazságügyi orvosszakértői vélemények alkották, ami arra vezethető vissza, hogy a sértett sérelmére elkövetett bűncselekménynek szemtanúja nem volt, a vádlott pedig csupán kisebb bántalmazást (pofonütést) ismert el a büntetőeljárás során, és tagadta, hogy ő okozta volna a sértettnek azokat a sérüléseit, amelyeket a boncolás során rögzítettek. Részletes, mindenre kiterjedő szakértői bizonyítás folyt az esetleges orrcsonttörés kapcsán, valamint a sértett kisujj körmeinek sérülése tekintetében, melyek keletkezési mechanizmusát kétséget kizáró bizonyossággal nem lehetett megállapítani. Az elsőfokú bíróság nagy hangsúlyt fektetett annak megállapítására, hogy a sértettet minimálisan hány rendbeli erőbehatás érte, aminek a cselekmény jogi minősítése miatt volt igen nagy jelentősége. szakértő²² igazságügyi orvosszakértő – aki a sértett boncolásában is részt vett – minimálisan 8 rendbeli erőbehatást véleményezett (8.B.211/2019/140. számú tárgyalási jegyzőkönyv 13. oldal utolsó bekezdés), ami jelentősen eltér a szakértő²¹ és szakértő²⁰ szakértők által képviselt 32 rendbeli tompa erőbehatástól (8.B.211/2019/140. számú tárgyalási jegyzőkönyv 9-10. oldal). Az elsőfokú bíróság mindezt helyesen értékelve a Be. 197. § (4) bekezdését alkalmazva az ellentétek miatt új igazságügyi orvosszakértői véleményt szerzett be (bíróági iratok V. kötet 173., szakértő¹³, szakértő¹⁴). E szakértők egyértelműen állást foglaltak az eltérések kapcsán, ugyanakkor nem tértek ki szakvéleményükben az erőbehatások számára. A törvényszék ezt észlve a tárgyaláson e szakértőket meghallgatta (8.B.211/2019/196. számú tárgyalási jegyzőkönyv) akik egyértelműen kijelentették, hogy a sértettet nyolcnál biztosan több erőbehatás érte és a szakértő²¹, valamint szakértő²⁰ szakértőpáros által adott véleményt fogadták el, tehát a 32 rendbeli erőbehatás tényét.

Mindezeket azért rögzítette az ítéltábla, mert az elsőfokú bíróság elfogadta ugyan a harmincnál több erőbehatást, azonban nem vezette le és indokolása nem tartalmazza mindezt pontosan és azt, hogy mi alapozta meg a harmincnál több erőbehatás megállapítását a tényállásban, hiszen volt ezzel ellentétes szakértői vélemény is.

[23] Emellett az elsőfokú bíróság az érdemi információval rendelkező tanúkat is részletesen kihallgatta, akik csak a vádlott és a sértett meglehetősen problémás életviteléről tudtak beszámolni, valamint közvetlenül a bűncselekmény napján tapasztaltakról.

[24] A feltárt bizonyítékokat a törvényszék egyenként és összességében megvizsgálta és bizonyíték-értékelő tevékenységéről, ha sommásan is, de számot adott, döntése megfelel a logika szabályainak, ezért alappal a másodfokú eljárásban megalapozottá tett tényállás eredményesen nem támadható.

[25] Itt szükséges utalni arra, hogy a tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdései adják, miszerint a bizonyítékoknak nincs a törvényben előre meghatározott bizonyító ereje és a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességében szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezzel biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése és védett mikénti mérlegelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Ez garantálja az elsőfokú bíróság „ténybíró” jellegét.

[26] A törvényszék – büntethetőségi akadály hiányában – törvényesen vont következtetést Terhelt1 vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak, azaz a vádlott cselekménye az alapeset emberölés büntettének törvényi tényállását merítette ki. Ezt támasztja alá a sértett elhúzódo bántalmazása, a sérülések nagy száma (32 rendbeli erőbehatás) test szerte, a mellkason, a koponyán, továbbá az, hogy a sérülések nagy, illetve közepes erőbehatásra jöttek létre. Ugyancsak az élet elleni bűncselekményre kell következtetni abból, hogy a vádlott a bántalmazás után teljesen közömbösen viselkedett a sértettel szemben és őt magára hagyta, a lakásból eltávozott. Az ítéltábla egyetértett a törvényszék álláspontjával abban is, hogy az eshetőleges ölési szándékot rögzítette, azaz a vádlott cselekményének következményeibe belenyugodott.

[27] Ebből következik, hogy a vádlott és a védelem enyhébb minősítés (halált okozó testi sértés büntette) megállapítását célzó jogorvoslata nem vezethetett eredményre.

[28] A bűncselekmény elkövetésére 2008. május 4. napján került sor, míg az elsőfokú bíróság – a vádlott szökése, külföldön tartózkodása miatt – csak 2021. november 2. napján tudott vele szemben elsőfokú ítéletet hozni. Erre tekintettel a törvényszék vizsgálta, hogy a bűncselekmény elkövetésekor vagy annak elbírálásakor hatályban lévő büntető törvényt alkalmazza-e a vádlottal szemben.

[29] A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 2. § (1) bekezdése értelmében a főszabály, hogy a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni, kivéve, ha az elbírálás idején hatályban lévő törvény kedvezőbb a vádlottra, mert ebben az esetben az új büntető törvény alkalmazásának van helye.

[30] A törvényszék ítélete indokolásának [91]-[95] bekezdéseiben írtak szerint úgy foglalt állást, hogy az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. törvény rendelkezéseit alkalmazza a vádlottal szemben.

[31] Ez a jogi álláspont azonban – egyetértve a fellebbviteli főügyészség átiratában e körben kifejtettekkel – téves. A törvényszék ugyanis csak a bűncselekmény büntetési tételét, valamint a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi idejét vetette össze az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. törvény rendelkezéseivel és nem vett figyelembe olyan más rendelkezéseket a 2012. évi C. törvényből, amelyek alkalmazása egyértelműen hátrányosan érintette volna a vádlottat.

[32] Mindenekelőtt arra kell utalni, hogy az elbíráláskori Btk. 38. § (4) bekezdés e) pont eb) alpontja értelmében a vádlott nem bocsátható feltételes szabadságra, hiszen emberölés büntette miatt tettesként ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, továbbá a Btk. 38. § (5) bekezdés b) pontja miatt sem lehet feltételes szabadságra bocsátani, mert hozzátartozója sérelmére elkövetett, nyolcévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre. A Btk. 80. § (2) bekezdése alapján a határozott idejű szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó, amire a törvényszék hivatkozott is az indokolásában. Ezeket a rendelkezéseket az 1978. évi IV. törvény nem ismerte. E törvény szerint a vádlott nincs kizárva a feltételes szabadságra bocsátás kedvezményéből és a régi Btk. 47. § (2) bekezdése értelmében börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetés esetén legalább a háromnegyed rész kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható. Ebből következően egyértelmű, hogy az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény biztosít sokkal kedvezőbb elbírálást a vádlott számára, így az új törvény alkalmazásának nem állnak fenn a feltételei.

[33] Az ítéltábla ezért megállapította, hogy a vádlott által elkövetett emberölés büntette az 1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdése szerint minősül.

[34] Tekintettel arra, hogy a régi Btk. 47. § (2) bekezdése értelmében a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége a szabadságvesztés végrehajtási fokozatához igazodik, ezért ezt az ítélet rendelkező részében nem kell külön feltüntetni, figyelemmel az akkori bírói gyakorlatra is, ezért erről a másodfokú bíróság külön nem rendelkezett, illetve mellőzte az új törvény szerinti rendelkezést a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjáról.

[35] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket nagyrészt helyesen tárta fel, azonban a vádlott javára kell még értékelni az eshetőleges szándékot. Ugyanakkor a kétszeres értékelés tilalma folytán az erőbehatások nagy számát nem lehet súlyosítónak figyelembe venni a vádlott terhére, hiszen ez az egyik tény, amely a bűncselekmény súlyosabb jogi minősítéséhez vezetett, viszont a vádlott terhére kellett értékelni a különös kegyetlenséghez közeli elkövetési módot.

[36] Ezen módosítások ellenére az elsőfokú bíróság Terhelt1 vádlottal szemben tettarányos, a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elveknek is megfelelő

szabadságvesztés büntetést szabott ki, melynek súlyosítására 14 év távlatából – a vádlott szökése ellenére – nem látott lehetőséget az ítéltábla.

[37] A büntetés túl szigorúnak sem tekinthető, ezért lényeges enyhítésére sem volt alap.

[38] A szabadságvesztést az elkövetéskor hatályos régi Btk. 43. § a) pontja alapján börtönben kell végrehajtani.

[39] Az elkövetett bűncselekmény jellegére törvényesen került sor a közügyektől eltiltás mellékbüntetés alkalmazására, melynek mértéke igazodik a főbüntetés tartamához és jogszabályi alapját a régi Btk. 53-55. § rendelkezései adják.

[40] Az előzetes fogvatartásra vonatkozó rendelkezés értelemszerűen a régi Btk. 99. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

[41] A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben írtak szerint a Be. 606. § (1) bekezdését alkalmazva megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[42] Az előzetes fogvatartás további beszámítása további beszámítása is a régi Btk. 99. § (1) és (2) bekezdésén alapszik.

[43] Megjegyzi végül az ítéltábla, hogy a Nyíregyházi Törvényszék ítéletének bevezető részében csupán két tárgyalási napot tüntetett fel, azonban tárgyalást tartott 2019. november 4., 5., 6., 7., 8., 2020. január 21., 2020. február 18., 2020. június 9., 2020. október 13. és 2021. május 25. napjain is.

Debrecen, 2022. április 21.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila s.k. előadó bíró, Dr. Nagy Éva s.k. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 8.B.211/2019/203. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.I.45/2022/12. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2022. április 21.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke